రుచి

పీటమీద కూర్చున్న నారాయణ ముందు ప్లేటు పెట్టింది రావమ్మ.

అన్నం వడ్డించి పచ్చడి వేసింది.

ఆవురావురుమని కలుపుకొని, ముద్ద నోట్లో పెట్టుకొని, రావమ్మ ముఖంలోకి చూసి ముద్ద మింగి నారాయణ అన్నాడు 'ఏవేసి చేస్తావే ఇంత రుచిగా వుంది నీ పచ్చడి.'

ఆమె నవ్వింది. "తినండి, తినండి" అంది. అంటుంటే తలలో పూలు తందానతాన అన్నాయి.

ప్లేటులో అన్నం అంతా పచ్చడి కలుపుకొన్నాడు. "ఉండండి వేపుడుంది" అంటూ వంకాయవేపుడు వేసింది.

పచ్చడి అన్నంలో వేపుడు నంజుకుంటూ, "రావీ! వంకాయ కెంతరుచి తెచ్చి పెట్టావే ?"

"నయ్యం, వంకాయలో ఏం పెట్టావే ? అనలేదు" అని రావమ్మ గల గలా నవ్వింది. పళ్ళన్నీ తోమిన గ్లాసుల్లా వరుసగా మెరిసాయి.

అన్నం వడ్డించి రసం వేసింది.

"రసమా ! ఇంకొంచెం వేయి. పుణ్యం వస్తుంది. నీ కడుపున కొడుకు పుడతాడు"

"నిజమా ?" నీలిగి నీలిగి నవ్వింది. రసం మళ్ళా వేసింది.

"బావి నీళ్ళకి రసమని పేరుపెట్టి ఎంత బడాయి నేర్చావే !"

"రసానికి బడాయి" అంటూ వళ్ళంతా వంకర్లు తిరిగేటట్టు నవ్వింది.

"నవ్వూ నవ్వూ, నవ్విన నాప చేనే పండుతుందిలే. నవ్వూ నవ్వూ" అంటూ కడుక్కోబోతుంటే "పెరుగో" అంది.

"ఇహ ఇదొకటా వెయ్యి" అన్నాడు.

అన్నం వడ్డించి పెరుగు వేసింది. ఉప్పు వేసింది.

కలుపుకొని ఒక ముద్ద తిని "రాణీ! నువ్వెట్లా ఏస్తావోగానీ సరిగ్గా సరిపోయేంత యేస్తావే, నేనేసుకొంటే యెక్కువో తక్కువో గానీ సమంగా సరిపోదు కదే!"

రావమ్మ నుదిటి మీద బొట్టు పెద్దదిగా అయిపోయింది.

"చేయి కడుక్కోనా? లేకపోతే ఈ ప్లేటులోనే నువ్వూ సిగ్గు పడతావా?!"

"మీ యిష్టం"

ప్లేటు ముందుకు నెట్టి లేచి బయటకుపోయి చేయి కడుక్కొనివచ్చి కూర్చున్నాడు రావమ్మ కెదురుగా నారాయణ.

రావమ్మ అన్నం వడ్డించు కోలేదు.

'ఏం?' అన్నాడు.

'తేలా?' అడిగింది.

'అయ్యో! నామతి' అని లేచిపోయి వరండాలో వున్న బండిమీంచి కట్టిన పొట్లాం తీసుకొచ్చి రావమ్మ కిచ్చాడు. పొట్లాం విప్పింది.

మిరపకాయ బజ్జీలు!

అరటికాయ బజ్జీలు!

పొటాటో బజ్జీలు!

పకోడీలు!

ఉద్ది వడలు!

అలసంద వడలు!

కళ్ళనిండా చూసింది. నోటినిండా నోరూరింది. ముఖమంతా ఉబ్బింది. ముందు పెదాలు కొరుక్కొంది. ఆపైన పొటేటో బజ్జీ సగం కొరుక్కొని 'అబ్బ!' అంది. అదక్కడ పెట్టి అరటికాయ బజ్జీ కొరికి 'అమ్మ!' అంది. అదాడుంచి ఒక అలసంద వడ కొరికి 'అయ్యా!' అంది. ఒక వుద్ది వడంతా నోట్లో కుక్కొని వూపిరాడక కళ్ళవెంట నీళ్ళు వచ్చి మింగేసి, అమ్మమ్మ ఎంత బావున్నాయండి, అంది రావమ్మ.

సగం పొట్లం తినేసి అప్పుడడిగింది "ఎందుకండీ యిన్నీ తెచ్చారు?"

"నువ్వు నాకేమన్నా మిగులుత్తావో లేదో సూద్దామనీ'' అన్నా రావమ్మ ఏ ఖయాల్లో ఉందో తింటూనే అంది. "మీరూ తింటారా?".

"నాకా? నాకొద్దు'' నారాయణ నీరసంగా చెప్పాడు. "నీకే! తిను'' ప్రోత్సాహపెట్టాడు.

రావమ్మ వంచిన తలెత్తకుండా తింటూనే వుంది.

"అన్నం తినవా?''

''అన్నవా? ఇదా ? నాకొద్దు బాబు!'' అంటూ పచ్చడి కలుపుకొంది. బియ్యంలో రాళ్ళేరినట్టు ఏదేదో ఏరేరి తింది. అన్నమంతా పక్కకి నెట్టింది.

వేపుడు వేసుకొని - ''చీ పాడు" అని చప్పరించి చేయి కడుక్కుంది.

''వంట ఎంతో రుచిగా వుంది. ఎందుకే అట్లా పాడుచేశావు?'' నారాయణ అడిగాడు.

''ఏం వంట. పాడువంట. ఇవి సూడండి ఎంత బావున్నాయో!" అంటూ పొట్లంలో మిగిలిపోయిన మిరపకాయ బజ్జీ తీసి ఎలుక కొరికినట్టు కొరికి, మిరప కాయ వేరు చేసి తింటూ వుంది రావమ్మ.

"రావీ! నీ చేతి కూడు నా కెంతో రుచి!"

రావమ్మ ఎగాదిగా చూసింది.

"మీ వంట నాకు బలే రుచి!"

లేచిపోయి చేయి కడుక్కొని వచ్చి పక్కలేస్తూ వుంది.

వరండాలోకి వచ్చి కూర్చుని బీడీ ముట్టించు కొన్నాడు నారాయణ.

తోపుడు బండి చక్రాలు కాళ్ళ లాగా వరండాలో నిలబడి విశ్రాంతి తీసు కొంటూ వుంది.

రావమ్మ వంట తనకు అమృతంగావుంటే తన తిండి రావమ్మకు అమృతం అబ్బలాగా వుండటం ఆశ్చర్యమే!

నారాయణ ఇన్ని రకాల తిళ్ళు వండుతాడు. కానీ తాను తినలేదు. భార్యకు తీసుకు రాకుండా వుండలేడు. వేడి వేడి అన్నంలో రావి రసం వడ్డిస్తే, తినటం కోసం ఆకలవటం మొదలు పెట్టిందగర్నుంచి కలలు కంటూ వుంటాడు. నారాయణ కెప్పుడూ ఆకలే!

నారాయణ మట్టుకు నారాయణ, నలుగురిలాగా పదో తరగతి నిలువునా అడ్డంగా బద్దలుకొట్టి, ఆ మొండి చదువుతో తలెందుకు బద్దలుకొట్టుకోవడం అనీ ఉద్యోగం కోసం తిరిగాడు. కండక్టర్ వుద్యోగం నుంచి ప్యూను వుద్యోగం దాకా ఏవైనాసరే, నెల జీతం వచ్చే వుద్యోగం, స్వర్గలోకంలోనుంచి వూడిపడుతుందేమో నని ఆకాశంలోకి చూశాడు. ఒక రూపాయి బలపాలు కొనుక్కొని కాళ్ళకు కట్టుకునీ తిరిగాడు. కాళ్ళు నొప్పులుపుట్టాయో, బలపాలన్నీ అరిగిపోయాయో, జారిపోయాయో, ఏమోకాని వుద్యోగమేకాదు, దాని వూసుకూడా ఏదీ ఊడిపడలేదు. దొరికిపోలేదు.

ఉద్యోగం, సద్యోగం లేకపోయినా తలకు మాసిన మావ వొకడు దొరికి తాళి చేతికిచ్చి, "మా అమ్మాయి మెళ్ళోకట్టు" అంటే, 'కట్టేదా?' అని తండ్రి నడిగినట్టుగా చూస్తే, ఆయన తలూపితే కట్టేయటం తడువుగా ఇంటికివచ్చి కూర్చొంది రావమ్మ.

చిన్నప్పుడు ఏమన్నా చేసి పెట్టమంటే అమ్మ వడలు చేసేది. చేసే పనంతా, చదువుకు సున్నాచుట్టిన నారాయణ, చూసి అమ్మ దగ్గరచేరి వడలు చుట్టటంలో సుళువూ, సూత్రం అన్నరొచ్చేనంత కరెక్టుగా లెక్క ప్రకారం నేర్చుకొన్నాడు.

పెళ్ళాం దగ్గర తన విద్య ప్రదర్శిద్దామని ఒక రోజు వడలు చేసి పెడితే ఒక్కటి కూడా మిగల్చకుండా తిని, రేపూ చేసిపెట్టమని కూర్చొంది.

ఆమె తినగా మిగిలితే, అమ్ముతుంటే, అసలు తెలటం ప్రారంభమై, లాభం రావటం మొదలై పెద్ద వ్యాపారమైపోయింది.

మొదట్లో ఇంటి ముందే కూర్చొని అమ్మటం, ఆపైన వీథిలోకి పోవటం, ఇప్పుడు నాలుగు చక్రాలబండి స్టౌ, పాత్రలు, పదార్థాలూ, అన్నీ బండీ మీదే.

సాయంకాలం నాలుగ్గంటలు దాకా, తనూ, రావమ్మా కలిసి రుబ్బుకొన్న, కలుపుకొన్న, తరుక్కొన్న, వస్తువులన్నీ తీసుకొని బండి ఆగితే ఒట్టు. ఆఘమేఘాల మీద వెళ్ళి టవర్‌క్లాక్ దగ్గర అయిదున్నర దాకా ఆగీ, ఘుమఘుమలు నాలుగు రోడ్లకూ రుచి చూపి బయలుదేరితే బండి ఆర్.టి.సి. డీలక్సే. రఘువీర, వెంకటేశ్వరా, శ్రీకంఠం చుట్టీ, సినిమా హాళ్ళ జనానికి వడల వాసన ప్రసాదించి విమానం ఆగితే ఒట్టు. టవరక్లాక్ దగ్గరికివచ్చి, తాపీగా గాలి పీల్చుకొంటుంది, తొమ్మిది గంటలదాకా నారాయణ బండి. తక్షణం బయలుదేరి కొత్తగా రిలీజు అయిన సినిమా ఆడే హాలు దగ్గర సడన్ బ్రేక్ వేసుకొని వూళ్ళో వాళ్ళకు వడలిచ్చి హాల్లోకి పంపించి, హాల్లోంచి వచ్చే వాళ్ళకు బజ్జీలిచ్చి యింటికి పంపించి, పదిన్నరకల్లా రావమ్మ కళ్ళలో పడటం నారాయణ దిన చర్య.

నారాయణ బండి ఎక్కడెక్కడ వుంటుందో అతని కంటే, అతని భార్య కంటే ఆ వూళ్ళోజనానికి బాగా తెలుసు. అతని చిరుతిళ్ళకు అంతడిమాండు. ఒక రోజు కొత్త దంపతులు రోడ్డుమీద అదేపనిగా నారాయణ వండుతూవుంటే తింటూ వున్నారు. నమిలిన మిరపకాయలు నాలుకకు నాజూకు తనం నేర్పితే నృత్యం చేయటం ఆరంభించి కళ్ళవెంటా, ముక్కుల వెంటా నీరువస్తూ కొత్తపెళ్ళి కూతురంది. "ఇందులో నారాయణ ఏం కలుపుకొచ్చాడో గానీ ఎంతరుచి" అని; "ఏం కలుపుతాడా? పెళ్ళాంమీద ప్రేమ!" అని మిరపకాయల కారానికి, ఎదో సంతోషానికి ఆగలేక కూర్చుని, నిలబడి, వంగి, లేచి, సాగి, నవ్వుతూనే వున్నాడు కుర్ర భర్త.

వతనగా పాతిక ఇళ్ళకైనా రోజూ ఈ పదార్థాలు రూపాయికో, రెంటికో పొట్లాలు పంపాలి. వాళ్ళు వేపుళ్ళ లాంటివి చేసుకోవడం లేదనీ, అన్నంలో ఇవే వడ్డించు కొంటున్నారనీ నారాయణకు తెలిసిపోయింది.

మొత్తంమీద నారాయణకు వాళ్ళకూ ఈ పని లాభసాటిగానే వుంది. బాగా జరిగితే పాతికరూపాయలకు ఢోకా లేకుండా లాభం.

కొత్త ఊళ్ళోతనకేం అవమానం లేదులే అనుకొంటూ ఈ వ్యాపారం ప్రారంభించిన నారాయణ సొంతఊళ్ళో అయినా ఇదే వ్యాపారం ఇలాగే చేసుకో గలిగే ఆత్మ విశ్వాసం పెంచుకొన్నాడు.

పక్కవేసి వచ్చిన రావమ్మ వరండాలో భర్త పక్కనే కూర్చొంది.

ఆకాశంలో చందమామ నాసొమ్మేం పోయిందని వెన్నెల పారబోసు కొంటున్నాడు. నాసొమ్ము మాత్రం ఏమైనా పోతుందా అని మల్లెపూలు మత్తు సువాసన విరజిమ్ముతుంటే రెండు ముక్కులూ పూరికే వుండటం ఎందుకులే అని పీలుస్తున్నాయి.

"కాళ్ళొత్తేదా?" రావమ్మ అడిగింది.

నారాయణ "ఒద్దులే" అంటే "ఏం?" అని రెట్టించింది. "నొప్పి లేదు" అంటే "ఎందుకులేదు?" అని నిలదీసింది. "అయితే ఒత్తు" అంటే రావమ్మ కాళ్ళ దగ్గరకు చేరింది.

నారాయణ బండి తోలుకుపోయి తోసుకు వస్తున్న మొదటి రోజుల్లో విప రీతంగా కాళ్ళుపీకటం సడుంలాగటం. అప్పుడు రావమ్మని అడిగి బ్రతిమాలి రేపు బజ్జీలు ఎక్కువ తెస్తానని ఒట్టేసి కాళ్ళుపట్టించు కొనేవాడు. ఇప్పుడు నొప్పులుం డటం లేదు. అయినా ఆమె కాళ్ళు వదలదు.

పెళ్ళై రెండేళ్లు అయినా యింతవరకు పిల్లలు కలుగలేదు. ఒకగది, ఒక వరండా వాళ్ళ అద్దెఇల్లు. వరండాలో దొరలాగా సైకిల్ చక్రాల తోపుడుబండి ఆక్రమించుకొని, కాళ్ళు చేతులు ఆరజాపుకొని పోకిళ్ళు పోతూవుంది. మిగతా గదిలో సామానంతా సర్దుకొని యిమిడి పోయింది. పిల్లలుంటే యిల్లుచాలదు కాబట్టి యిద్దరూ ఇప్పుడే వద్దను కుంటున్నారు. నారాయణ బండే వుంటే ఇల్లు యిరుకు లేకపోతే దిక్కుమాలినంత విశాలం. అందువల్ల ఇరుకుగా వుంటే రావమ్మకు యిష్టం.లేకపోతే కష్టం.

రెండేళ్ళ క్రితం ఈ పని మొదలు పెట్టినప్పుడు ఇంత మంది పోటీ లేదు. ఇప్పుడు ఆడామగా తేడా లేకుండా అందరూ మొదలు పెట్టారు. అన్నపూర్ణలూ తయారయ్యారు, నలుడూ, భీముడూ సిద్ధపడ్డారు. అంతా బాగానే వుంది. అయితే మాత్రం ముందు ముందు ఈ వ్యాపారం ఎంతకాలం ఇలాగే సాగుతుందో నారాయణకు అంతుపట్టడం లేదు. ఎలా సాగుతుందో తెలియటం లేదు. అందుకే రోజుకో రుచి, రోజుకో రకం, కొత్త కొత్త వంటలు, జనం విరగబడుతున్నారు. వ్యాపారం పెరుగుతూవుంది. కొత్త రుచి పుడుతూనే వుంది. డబ్బుకూడబెడుతూనే వున్నాడు.

అయితే మాత్రం ఎంతకాలం?

ఆరోగ్యం విషయం, భవిష్యత్తు విషయం, వ్యాపారం పెరుగుదల, పోటీలు చూస్తుంటే నారాయణకేదో భయంగా ఉంటుంది.

అయితే మాత్రం ఇప్పటికేం ఫర్వాలేదు.

ఆ ఊళ్ళో నారాయణ ఒక ప్రముఖ భాగం అయిపోయాడు. ఆ వేళ నారాయణ బండి కనబడకపోతే బాధపడేవాళ్ళు రోజు రోజుకీ పెరుగుతున్నారు. ఒంట్లో బాగోకో, ఇంట్లో బాగోకో బండి రోడ్డు మీదకు రాకపోతే యోగక్షేమాలు విచారించే జనం ఇంటికి రావటమే కాదు కూర్చుండటమో మొదలైంది.

ఈ పని మానేసి ఉన్న డబ్బుతో ఇంకోపని చేస్తామంటే అందరికంటే ముందు రావమ్మ ఏడుస్తుంది. ఆ పైన ఊరుగోల పెడుతుంది.

ఏమిటో ఈ తిళ్ళు! ఊళ్ళో అందరికీ ఈ తిళ్ళు యింత ఇష్టమా! నారాయణకు మాత్రం ఈ తిళ్ళు ఏమీ నచ్చవు. సహించవు. రావమ్మరసం దానికి తిరుగులేదు. రావమ్మకో.... ఈ చిరుతిళ్ళు. ఏమిటో రుచులు!

నిజానికి తనకో సంతోషం ఉంది. తను వండిపెట్టింది నలుగురూ తింటుంటే చూచే తల్లి హృదయం ఇదే కాబోలు.

ఈ పని తాను చేయటం కోసం దేవుడు సృష్టించాడు కాబోలు అనుకొని గూళ్ళు తడుముకొన్నాడు నారాయణ.

రావమ్మ భర్తను చూచి లేపుతూ "చలిగా వుంది. లోపలికి పోదాం" అంది.

"పద" ఇద్దరూ లోపలికి పోయారు. వరండా తలుపు తాళం వేసి వుంది. గది తలుపు దగ్గరకు వేశారు. దీపం తగ్గించారు. మసక వెన్నెల! మూగసుగంధం!!

శబ్దం లేదు.

ఎప్పుడో అర్ధరాత్రి నారాయణ వండేవి గుర్తుకువచ్చి నోరు చప్పరిస్తూ, రావమ్మ అంది" ఎంత బాగా చేస్తారండి మీరు. ఏం రుచో రుచి".

"ఇంకా నయం" నారాయణ నవ్వాడు.

చందమామ మత్తుగా, మగతగా, నెమ్మదిగా, చల్లగా, హాయిగా ఆవులించాడు.

మల్లెచెండు దూరంగా సన్నగా లీలగా సువాసన వెదజల్లింది.

రేపటికోసం సైకిల్ చక్రాల బండి కాళ్ళు చేతులూ విదిలించుకొంది.

సన్నటి లేతగాలి కిటికీ ఊచలకు సంగీతం నేర్పుతూ వుంది.

నారాయణ రావమ్మ పసిపిల్లల్లాగ తెల్లారినా నవ్వుతూ నిద్రపోతున్నారు.